

Den sociala förmågan – en outnyttjad resurs

av Bengt-Åke Wennberg

Sara Westin och Ole Jacob Thomassen har i sina respektive avhandlingar, "Planerat– alltför planerat" och "Integritet som arbetslivsfenomen", visat att det språk som används för att planera och administrera mänskligt agerande osynliggör viktiga sociala egenskaper och förmågor. Därmed marginaliseras de aktörer som försöker bygga samarbete, medan de främjas som föredrar en normativ och mekanistisk linje.

Vi finner att man med "samarbete" ofta menar rent relationella frågor. Man skall ha en bra personkemi och vara vänner och alltid "dra åt samma håll" etc. Vi vet alla att sådana förväntningar inte automatiskt kan uppfyllas. De kan heller inte skapas utifrån. För att sådana relationer skall uppstå måste de berörda själva medverka. Vi menar därför att samarbetets mekanismer måste klarläggas mycket mer ingående än vad som görs i dag. Denna ambition blockeras av att de sociala förmågorna blir osynliggjorda i ett språkbruk som ofta enbart fokuserar på känslor och normer.

Detta är på sätt och vis underligt eftersom samarbetsförmågorna är grunden för människans tillvaro på jorden. En av förklaringarna till förmågorna blivit osynliggjorda kan vara att samarbetsprocesser är så invanda och självklara att vi inte behövt lägga märke till dem och därför inte behövt sätta ord på dem. När samhället förändras så snabbt som det gör nu blir denna omedvetenhet olycklig.

Samarbete är i vår tid en kunnighet som måste utvecklas. Bristande kunnighet i samarbete leder till våld, kriser och kaos samt känslor av vanmakt. Den speciella kunnighet som nu måste utvecklas har vi enligt Michael Tomasello i boken "Därför samarbetar vi" kallat "den sociala förmågan".